

MUSİKİ MUALLİM MEKTEBİNDEN GÜNÜMÜZE MÜZİK ÖĞRETİMİNİ YETİŞTİREN KURUMLAR ve MÜZİK ÖĞRETİMİNİ YETİŞTİRME YAKLAŞIMLARI İŞİĞİNDE GENEL DURUM *

Dr. Fatih YAYLA¹

*1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze
Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi
SDÜ, 7-10 Nisan 2004, Isparta

Müzik Öğretmeni yetiştiren kurumlar Musiki Muallim Mektebi, Eğitim Enstitüsü, Yüksek Öğretmen Okulu ve Eğitim Fakültesi çatısı altında günümüze kadar olan süreçte dört ayrı sistem olarak ele alınabilir. Bu dört sistem içinde dönemin şartları dahilinde orta öğretime müzik öğretmeni yetiştiren bu kurumlar, orta öğretime öğretmen yetiştirme politikaları içerisinde bir çok değişime uğrayarak günümüze kadar gelmiştir. Birinci sistemi Musiki Muallim Mektebi dönemi oluşturmaktadır. İkinci sistemi Gazi Eğitim Enstitüsü ve Müzik şubesi olan diğer enstitüleri kapsamı içine almıştır. Üçüncü sistemi Yüksek Öğretmen Okulu müzik şubeleri dönemini kapsamaktadır. Dördüncü ve son sistem Eğitim Fakültesi Müzik Bölümleri ve günümüzdeki ismi ile Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dallarını kapsamaktadır. Bu dört sistem içinde yer alan kurumlar günümüze kadar tarihi süreçte incelendiğinde, amaçları, yapıları, eğitim programları, lisansüstü programları, eğitim öğretim kadrosu, öğrenci kaynağı ve seçimi, fiziki ortam ve mali yapılarında her sisteme göre farklılıklar gösterdiği görülmektedir.

Müzik öğretmeni yetiştiren bu kurumların kuruluş amaçları, kurulan eğitim kurumunun yapısı, öngörülen eğitim programları, üniversite bünyesinde yer alanların lisansüstü programları, görev alan öğretim elemanları, öğrenci kaynağı ve seçimi ve mali yapı ve fizik ortamının günümüzdeki sisteme nasıl bir süreçten geldiği ve bu süreç içindeki uygulamaların detaylı bir incelemesi, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların günümüzdeki durumunun daha iyi analiz edilmesine ve saptanmasına katkı sağlayacaktır. Dört ayrı kurum ve sistemin müzik öğretmenliğine getirdiği oluşum ve uygulamaların, günümüzde müzik öğretmeni yetiştiren programların sorunların giderilmesi ve geliştirilmesine yönelik çağdaş öğretmenlik yaklaşımlarıyla yeniden şekillenmesinde olumlu katkı sağlaması beklenebilir. Ayrıca mevcut müzik öğretmeni yetiştiren kurumların tarihi süreci içinde tespit edilen ve öğretmen yetiştiren kurumlarımızın temel özelliklerini oluşturan amaç, yapı, lisans programları, lisansüstü programları, eğitim öğretim kadrosu, öğrenci kaynağı ve seçimi, fiziki ortam ve mali yapı açılarından ele alınarak incelenmesini de mümkün kılmaktadır.

Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumların Amaçları

Musiki Muallim Mektebinin 1925 yılında yayınlanan talimatnamesinin birinci maddesinde “Musiki Muallim Mektebi lise ve orta mektepler ile muallim mektepleri için musiki muallimi yetiştirmek maksadı ile tesis edilmiştir.” (Uçan, 1994,s.196) ifadesi yer alır. 1931 yılında yayınlanan ikinci talimatnamede de “Musiki Muallim Mektebi lise ve orta derecedeki mektepler için musiki muallimi yetiştirmek maksadı ile açılmış bir müessesedir.” (Uçan, 1994,s.196) hükmü yer alır. 1934 Yılında çıkarılan Milli Musiki ve Temsil Akademisinin teşkilat kanunu ile kurulan Temsil Akademisinin amaçları, “Memlekette ilmi esaslar dahilinde milli musikiyi işlemek, yükseltmek ve yaymak, Sahne temsilinin her şubesinde ehliyetli unsurlar yetiştirmek, Musiki Muallimi yetiştirmek” (Resmi Gazete: Sayı 2743) olarak üç maddede toplanmıştır.

Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi ismiyle eğitim öğretim hayatına başlayan kurum, enstitünün yönetmeliklerinde amaç ve kuruluş bölümünde birinci madde olarak yer alan “Gazi Eğitim Enstitüsü Orta okullarla muadili öğretim kurumlarına ve ilk öğretmen okullarına öğretmen, ilk öğretime müfettiş ve ilk öğretmen okullarına bağlı uygulama okullarına müdür yetiştiren; ilk ve orta okullarla ve ilk öğretmen okullarıyla ilgili problemler üzerinde incelemeler yapan ve bu okullar öğretmenlerinin mesleki gelişmelerine yardım eden bir yüksek öğretim kurumudur.” (MEB Ankara, s.3.) maddesi ile amaçlarının düzenlendiği görülür. Enstitü yönetmeliğinin bu maddesi, yönetmeliğin bir çok defa değişikliğe uğramasına karşın içeriğini korumuştur. 1970 yılında Talim Terbiye Dairesinin 537 sayılı kararıyla kabul edilen Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Bölümü Müfredat programında Müzik Bölümünün Temel Amacı birinci maddede “Orta dereceli okullar ile meslek okullarında müzik derslerini okutacak, müzik eğitimi çalışmalarını yönetecek ve çevrelerine bu alanda rehber olabilecek nitelikte öğretmen yetiştirmek.” (Uçan, 1994,s.174) olarak belirtilmiştir.

¹ Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

1978 yılından itibaren 4 yıllık öğretmen okulu olarak yapısı düzenlenen Yüksek Öğretmen Okulunun Müzik Bölümü ismini alan kurumun amacı, temel eğitimin ikinci kademesine ve orta öğretim kurumlarına Müzik dalı öğretmeni yetiştirmek olarak düzenlenir. 1982 de yükseköğretim kurumlarının üniversitelere devredilmesiyle öğretmen yetiştiren bu kurumlar Eğitim Fakültesi bünyesine devredilmiş ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun kapsamına girmiştir. Yüksek Öğretim Kanuna Göre Fakülte “yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumudur.” Bölüm “Amaç, kapsam ve nitelik yönünden bir bütün teşkil eden, birbirini tamamlayan veya birbirine yakın Anabilim ve Anasanat dallarından oluşan; fakültelerin ve yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama birimidir. Anabilim dalı ve Anasanat dalları bilim ve dallarından oluşur. Yükseköğretimdeki çeşitli birimlerin ortak derslerini vermek üzere rektörlüğe bağlı bölümler de kurulabilir.” (YÖK, 2002) ifadeleriyle tanımlanmakta, görev sorumlulukları belirtilmektedir.

1997 yılında tamamlanan Milli Eğitimi Geliştirme Projesiyle Eğitim Fakülteleri, yanlış yapılanma, temel amaçlardan uzaklaşma gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya bulunduğu ve ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamada gerek nitelik gerekse nicelik bakımından yetersiz kaldığı gerekçeleriyle öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesine temel teşkil eden bu sorun ve ihtiyaçlara ilişkin önemli noktaları ele alınmış ve yeniden yapılandırılmıştır. Eğitim Fakültesinin Bölüm ve Anabilim Dallarında gidilen bu düzenlemeyle Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu değişiklikler YÖK yetkileri kapsamında gerçekleştiğinden Fakülte, Bölüm ve Anabilim Dalı amaçları yönünden Yüksek Öğretim Kanunda belirtilen görev ve sorumluluklarını korumuşlardır.

Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumların Yapıları:

Musiki muallim mektebi 1925 yılı Talimatnamesine göre doğrudan Maarif Vekaletine bağlı, müdür, bir müdür muavini ve bir dahiliye müdürü ile yönetilen, bir hesap katibi, ambar ve depo memuru; 1931 talimatnamesine göre de “müdür, müdür başmuavini ve iki muavin, dahiliye şefi, katip, hesap katibi, kütüphane memuru, ambar memuru ve diğer lüzumlu olacak memur ve hademe’den” (Uçan, 1994,s.195) oluşan personeli ve öğretmen kadrosuyla Musiki Muallimi yetiştirmek için kurulan bir okuldur. Atanacak müdürde Batı Musikisine vakıf olması ve yüksek müzik okulu mezunu olması şartı aranmaktadır. 1931 Talimatnamesiyle müdürün bu şartların yanında diğer muallim mektepleri müdürlerinden istenen şartlara da uygun olması öngörülmüştür. Bu yapı içinde kurum Gazi Terbiye Enstitüsüne devrine kadar olan süreçte, kendi talimatnamesi ve muallim mektepleri talimatnameleri uyarınca faaliyetini sürdürmüştür.

Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi her yıl şube öğretmenleri tarafından seçilen Şube Şefi tarafından yönetiliyordu. Şube Şefleri Enstitü yönetiminde şubeyi temsil ediyordu. Enstitü yönetimi, enstitü eğitim ve öğretim faaliyetlerinden ve yönetiminden sorumlu ve düzenleyici amir olan bir “müdür, ve en fazla üç adet ve birisi başmuavin olmak üzere müdür muavinden oluşur, bunun yanında idari memurlar, doktor ve hasta bakıcı” (MEB Ankara, s.9-13.) da enstitü bünyesinde hizmet verirdi. Bölüm Şefleri ilgili bölüm öğretmenler kurulunca iki yıllığına öğretim elemanlarında seçilir veya sözleşmeli çalışan uzmanlar tarafından seçime tabi olmaksızın atamayla belirlenirdi. Enstitülerde enstitü meclisi, öğretmenler meclisi, ve şube meclisi gibi organlar da yer almaktaydı. Enstitü meclisi, enstitü müdürü başkanlığında şube şefleri ve müdür başkanlığından oluşur ve eğitim ve öğretimin yönetmelikçe tespit edilen uygun şekilde yürütülmesini, bölümler arası eğitim öğretim ve uygulama çalışmalarının düzenlenmesi, enstitü bütçesinin oluşturulmasını ve milli eğitim bakanlığına sunulmasını ve idarece tespit edilen diğer işleri yapılmasını sağlamakla yükümlüdür. Öğretmenler meclisi, enstitü müdürü başkanlığında enstitünün bütün öğretmenleri ve asistanlarından oluşan ve yılda en az üç defa toplanarak, enstitü eğitim, öğretim ve yönetiminin durumunu gözden geçirmek, gelecek çalışmalar için önerileri tespit etmek, yönetmelik hükümlerince gerekli seçimleri yapmak, bakanlık ve enstitü yönetimince gündeme getirilen konuları karara bağlamakla yükümlüdür. Şube meclisi, şube şefi başkanlığında şube öğretmenlerinden ve asistanlarından oluşan ve en az ayda bir defa toplanarak bölüm şefini seçmek, bölüm eğitim öğretim faaliyetlerini inceleyip gereken karar ve tedbirleri almak, hazırlanan müfredat programı tasarımlarını gözden geçirmek, birleştirmek ve bölüm ders dağılım cetveli tasarısını hazırlamak, enstitü kurulunun tetkikine sunulacak öğretim ve eğitim meselelerini tespit etmek, inceleme kurs veya tatbikat için başka yerlere gönderilmesi gereken sınıfların çalışma programlarının hazırlanması ve bu çalışma programlarını idare edecek öğretmenleri seçmek, öğrencilerin genel durumunu yönetmelikte belirtilen hususlarca incelemek ve enstitüden çıkarılması gerekenleri tespit etmek ve yönetmelikle ve idarece verilen diğer işleri yapmakla yükümlü bir kuruldur. (MEB Ankara, s.13-23.)

Eğitim Enstitüsünün bu yapısı, kurumun yüksek öğretmen okulu olduğu dönemde okulun amaçları, eğitim öğretim faaliyetleri, ve okulun süresinin değişikliğe uğramasına karşı yönetim şekli, organları, yapısını ve işleyişini aynen korumuştur. Dört yıl Yüksek Öğretmen okulu olarak faaliyet gösteren kurum hizmet öncesi öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının üniversite bünyesine alınmasıyla, Üniversite, Fakülte, Bölüm, Anabilim Dalından oluşan bir yapıya kavuşmuştur. Üniversite: Profesör akademik unvanına sahip, üniversite öğretim üyeleri tarafından seçilecek olan adaylar arasından Cumhurbaşkanınca atanan “rektör”; fakülte: fakültenin ve birimlerinin temsilcisi olan ve rektörün önereceği, üniversite içinde veya dışında üç profesör arasından yükseköğretim kurulunca atanan “dekan”; bölüm: bölümün aylıklı profesörleri, bulunmadığı takdirde doçentleri, doçent de bulunmadığı takdirde yardımcı doçentler arasından fakültelerde dekanca atanan “bölüm başkanı” tarafından yönetilir. Anabilim dalı başkanı da dekan tarafından atanmaktadır.

Üniversite içinde çalışan organlar: “rektörün başkanlığında, rektör yardımcıları, dekanlar ve her fakülteden fakülte kurullarınca üç yıl için seçilecek birer öğretim üyesi ile rektörlüğe bağlı enstitü ve yükseköğretim müdürlüklerinden” teşekkül eden “senato”; “rektörün başkanlığında dekanlardan, üniversiteye bağlı değişik öğretim birim ve alanlarını temsil edecek şekilde senatoca dört yıl için seçilecek üç profesörden” oluşan “üniversite yönetim kurulu”; “dekanın başkanlığında fakülteye bağlı bölümlerin başkanları ile varsa fakülteye bağlı enstitü ve yükseköğretim müdürlüklerinden ve üç yıl için fakültedeki profesörlerin kendi aralarından seçecekleri üç doçentlerin kendi aralarından seçecekleri iki, yardımcı doçentlerin kendi aralarından seçecekleri bir öğretim üyesinden” oluşan “fakülte kurulu”; “dekanın başkanlığında fakülte kurulunun üç yıl için seçeceği üç profesör, iki doçent ve bir yardımcı doçentten” oluşan “fakülte yönetim kurulu”; “ilgili anabilim dalının öğretim elemanlarından” (YÖK, 2002.)oluşan “anabilim dalı kurulu” olarak yer alır.

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumların yapısal özelliklerinin basitten daha karmaşığa doğru bir eğilimle günümüze kadar geldiği yukarıda özetlenen durumdan anlaşılmaktadır. Başka bir açıdan bakıldığında cumhuriyetin ilk yıllarında özel bir ilgi ve anlayışla ele alınan müzik öğretmeni yetiştirme meselesinin önemini yitirdiği ve daha genel anlamda ele alındığı söylenebileceği gibi sistematik ve sağlam bir eğitim öğretim sistemine kavuşması nedeniyle kurumun gelişiminin öğretmen yetiştiren diğer alanlarla paralel şekillenmesi amaçlandığı da düşünülebilir. Müzik öğretmeni yetiştiren programın uzun yıllar Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde tek bir kurum olarak faaliyet göstermesi müzik öğretmeni yetiştirmenin sağlam kurumsal bir sisteme kavuşmadığı kuşkuvarını da desteklediği söylenebilir. Eğitim enstitüsü döneminde üç ve günümüze kadar olan süreçte yirmiyeye ulaşan sayılarıyla diğer öğretmen yetiştiren programlar gibi müzik öğretmeni yetiştiren programlar da yapısal açıdan bir çok sorunla karşılaşmıştır.

1997 yılındaki yeniden yapılanmayla 2547 sayılı yasayla çizilen çerçevede bir değişiklik olmamış, ancak 19.9.1997 tarih ve 97.8.144 sayılı Yükseköğretim Genel Kurul Kararı ile Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi, Yükseköğretim Kurulu'nun öğretmen yetiştirme ile ilgili alacağı kararları oluşturmada danışma organı olarak faaliyet göstermek amacıyla kurulmuş ve Milli Komite'de, Eğitim Fakülteleri, Yükseköğretim Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerinin temsilcilerinin yer alması öngörülmüştür.

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumların yapısal örgütlenmesi aşağıdaki şekilde gelişim göstermiştir.

- MMM ↔ Maarif Vekaleti,
- Müzik Şubesi ↔ Enstitü Yönetim ve Kurulları ↔ Milli Eğitim Bakanlığı,
- Müzik Şubesi ↔ Yüksek Öğretmen Yönetim ve Kurulları ↔ Milli Eğitim Bakanlığı,
- Müzik Bölümü ↔ Eğitim Fakültesi ↔ Rektörlük ↔ YÖK ↔ Milli Eğitim Bakanlığı
- Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ↔ Eğitim Fakültesi ↔ Rektörlük ↔ YÖK ↔ Milli Eğitim Bakanlığı

Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumların Eğitim Programları:

Musiki muallim mektebi 1925 yılı talimatnamesinin sekizinci maddesinde okutulacak dersler, dokuzuncu maddesinde de Musiki Muallim Mektebinde talim edilecek çalgılar, keman, piyano, flüt, viyolonsel olarak belirtilmiş ve bu çalgılardan birinin mecburi olduğu maddede yer almıştır. (Uçan, 1994,s.196.) Musiki muallim mektebinin 1931 yılı talimatnamesine göre süresi 6 yıldır. (Öztürk, 1996, s.197.) İlk dört yılı genel orta öğretim, son iki yılı da mesleki öğretim olmak üzere iki devreye ayrılıyordu. İlk devrenin sonunda öğrenciler müzik teorileri dersinden ve Türkçe ve Yabancı Dil dersleri haricindeki diğer dersleri kapsayan bir sınava alınıyordu. İkinci devrenin sonunda ise Türkçe, Yabancı Dil ve Mesleki ihtisas derslerinden de bir sınava alınıyorlardı. Birinci ve ikinci devre sonundaki bu sınavların dışında kalan sınavlar Muallim Mektebi Talimatnamesi uyarınca yapılıyordu. Musiki Muallim Mektebi 1931 yılı talimatnamesi, Muallim Mektepleri Talimatnamesinin ön gördüğü değişiklikler dışında, yapısını Gazi Terbiye Enstitüsüne devrine kadar olan sürede korumuştur.

MUSİKİ MUALLİM MEKTEBİ EĞİTİM PROGRAMLARI

	DERS TÜRÜ	DERSLER
MMM 1925 Programı	Alan Bilgisi	Musiki Nazariyatı, Armoni, Kompozisyon, Kontrpuvan, Musiki Tarihi, Musiki Kraatı, Vokal,
	Genel Kültür	Türkçe-Edebiyat, Umumi Medeniyet Tarihi, Türk Medeniyet Tarihi, Tarih-Coğrafya, Ruhیات, Fenni Terbiye, Almanca, Tabiat Tetkiki, Tatbiki Hikmet ve Kimya Tatbiki Hesap ve Hendese, Umumi ve Mesleki Hıfzıssıha, Vataniyat ve Mesleki Ahlak Terbiyeyi Bedeniye.
	Öğretmenlik Bilgisi	Usulü Tedris,
	Alan Bilgisi	Enstruman (Öğrenci için seçilen bir Saz), Musiki Nazariyatı, Musiki İmlası, Solfej, Armoni, Kontrpuvan, Piyano Akompenyaman, Musiki Kıratı. Teganni, Cemi Teganni, Berberlik, Enterpretasyon, Musiki Terbiyesi ve Tarihi, Musiki Tarihi,
MMM 1931 PROGRAMI	Genel Kültür	Türkçe, Fransızca, Tarih, Coğrafya, Riyaziye, Resim, Yurt Bilgisi,Tabii İlimler, Fiziki İlimler, Fiziki ve Tabii İlimler. Ruhیات,
	Öğretmenlik Bilgisi	Terbiye Tarihi, Usul-i Tedris,

Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi 1941 yılı Müfredat Programı birinci ve ikinci 30 saat, üçüncü yılda 27 saatten oluşan ders dağılımıyla öngörülmüştür. (Maarif Vekaleti 1941. s.189.) Müfredat programı 1944 yılında bazı değişikliklere uğramış, Okul Kitapları Üzerinde Çalışmalar ve "Türk inkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi" isimli iki ders eklenerek haftalık ders dağılımı birinci ve ikinci yılda yirmi altı, üçüncü yılda yirmi dokuz olarak yeniden düzenlenmiştir. (Uçan, 1994,s.194) Musiki Muallim Programlarına göre Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi 1941 yılı müfredat programında en belirgin değişiklik çalgı ve ses eğitimi derslerinin kredisiz zorunlu ders olmaktan çıkıp Haftalık dağılımda her yıl çalgı için iki, şan için bir saat olmak üzere kredili ders haline dönüşmesi olarak görülür.

Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi müfredat programı daha sonra 1947, 1966, 1970, 1974 ve 1978 yıllarında yeniden ele alınmıştır. 1941 ve 1970 yılı müfredat programında okutulan dersler şöyledir: (MEB. 1970. s.173)

GAZİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜZİK ŞUBESİ EĞİTİM PROGRAMLARI

	DERS TÜRÜ	DERSLER
GAZİ O.Ö.T.E 1941	Alan Bilgisi	Kulak Terbiyesi, Müzik Öğretimi Usulü ve Tatbikatı, Teori, Müzik Tarihi, Şan, Koro ve Koro İdaresi, Keman, Piyano, Oda Müziği, Talebe Orkestrası Akustik, Tamirat,
	Genel Kültür	Ritmik Jimnastik, Yardımcı dersler. Yabancı Dil, Askerlik,
	Öğretmenlik Bilgisi	
	Alan Bilgisi	Kulak Eğitimi ve Solfej, Müzik Teorisi (Armoni ve Kontrapunt), Müzik Formları, Genel Müzik Bilgileri Müzik Tarihi ve Stil Bilgisi, Ses Eğitimi (Şan), Toplu Ses Eğitimi ve Hazırlık Korosu, Koro, Koro Eğitimi ve Yönetimi, Esas Çalgı, Toplu Çalgı Çalışmaları ve Orkestra, Çalgı Onarımı, Eşlik (Koropetisyon), Müzik Eğitimi İlkeleri,
G.E.E.1970	Genel Kültür	Kompozisyon, Yabancı Dil, Devrim Tarihi.
	Öğretmenlik Bilgisi	Özel Eğitim Metodu ve Uygulama, Eğitim Psikolojisi, Ruh Sağlığı ve Rehberlik, Eğitim Sosyolojisi, Genel Öğretim Bilgileri, Türkçe

1970 Yılı müfredat programı, birinci sınıfta 28 saat, ikinci ve üçüncü sınıfta 33 'er saatlik ders dağılımıyla öngörülen programın genel açıklamalarında "bütün çalışma ve derslerin ortak amacı okullarda yapılacak müzik olmalı ve her dersin müfredatı uygulanırken okul müziğiyle bağlantı kurulmalıdır" (Uçan, 1994,s.174) maddesiyle müfredat programının genel çerçevesi belirlenmiştir.

Bu iki program arasındaki süreçte müzik öğretmenliği programının alan derslerinin sayısının artmasına karşın 1941 programı genel yapısını koruduğu, ancak öğretmenlik bilgisi derslerinde önemli değişiklikler olduğu gözlemlenmektedir. Gazi Yüksek Öğretmen Okulu 1978 de yürürlüğe giren müzik müfredat programıyla dört yıl ve sekiz yarıllık dönemlere ve dersler Kuramsal ve Uygulamalı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Buna göre haftalık ders dağılımı, birinci sınıf birinci yarıyıl kuramsal 14, uygulamalı 8 olmak üzere 22 saat ve 17 kredi; birinci sınıf ikinci yarıyıl kuramsal 17, uygulamalı 8 olmak üzere 25 saat ve 20 kredi; ikinci sınıf birinci yarıyıl kuramsal 10, uygulamalı 12 olmak üzere 22 saat ve 15 kredi; ikinci sınıf ikinci yarıyıl kuramsal 12 uygulamalı 10 olmak üzere 22 saat ve 16 kredi; üçüncü sınıf birinci yarıyıl kuramsal 15, uygulamalı 9 olmak üzere 24 saat ve 19 kredi; üçüncü sınıf ikinci yarıyıl kuramsal 15, uygulamalı 9 olmak üzere 24 saat ve 19 kredi; dördüncü sınıf birinci yarı yıl kuramsal 18, uygulamalı 8 olmak üzere 26 saat ve 20 kredi; dördüncü sınıf ikinci yarı yıl kuramsal 10, uygulamalı 8 olmak üzere 18 saat ve 13 kredi olarak oluşmuştur. Dördüncü sınıfın ikinci yarıyılında bir aylık kredisiz uygulama getirilmiştir. (Uçan, 1994,s.158-160.)

GAZİ YÜKSEK ÖĞRETMEN OKULU MÜZİK ŞUBESİ EĞİTİM PROGRAMLARI

Gazi Yüksek Öğretmen Okulu 1978	DERS TÜRÜ	DERSLER
	Alan Bilgisi	Anadal Eğitimi, Temel Piyano Eğitimi, Müziksel İşitme Okuma Yazma, Temel Müzik Bilgileri, Çokseslendirme, Yatay Çokseslendirme, Müzik Tarihi, Ses Eğitimi, Toplu Konuşma Eğitimi, Toplu Ses Eğitimi, Toplu Çalgı Eğitimi, Müzik Toplulukları Yönetimi, Çalgıyla Eşlik, Müzik Biçimleri Müzik Türleri, Eser Çözümleme, Eğitim Müzikleri Dağarı, Geleneksel Türk Sanat Müziği, Halk Bilim, Türk Halk Müziği, Nota Yazıları, Çalgı Düzenleri ve Bakımı, Seçmeli Toplu Müzik, Seçmeli Müzik Özel Alanları, Tını (Selen) Fiziği, Sanata Giriş, Müzik Eğitimine Giriş, Müzik Eğitiminde Yöntemler,
	Genel Kültür	Türkçe Kompozisyon, Ritmik Jimnastik ve Oyun, Yabancı Dil, Düşünce Tarihi, Türkiye Cumhuriyeti ve Devrim Tarihi, Ekonomiye Giriş.
	Öğretmenlik Bilgisi	Araştırma, Eğitim Programı ve Yöntemler, Eğitim Psikolojisi, Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Yöntemi, Rehberlik, Ölçme ve Değerlendirme,

Milli Eğitim Temel Kanununun 45. maddesinde öğretmende aranacak nitelikler Genel Kültür, Özel Alan ve Pedagojik Formasyon olmak üzere üç grupta toplanmıştır. Pedagojik formasyon programlarının eğitim fakültelerinde çok farklılık göstermesi ve bu farklılığın giderilerek ortak bir pedagojik formasyon programına uyulması amacıyla 1979 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimleri ve Üniversitelerin görüşü alınarak bir Pedagojik Formasyon programı kabul edilmiş ve uygulanmaya başlanmıştır. (Duman, 1991. s. 187.) 21 kredilik zorunlu dersler ve seçmeli derslerinin bulunduğu bir Pedagojik Formasyon programıyla, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının programlarında standart bir eğitim anlayışına doğru bir adım atılmıştır.

1979 YILINDA KABUL EDİLEN PEDAGOJİK FORMASYON PROGRAMI

PEDAGOJİK FORMASYON PROGRAMI	DERS TÜRÜ	DERSLER
	Zorunlu Dersler	Eğitime Giriş, Eğitim Psikolojisi Eğitim Programı ve Yöntemler, Ölçme ve Değerlendirme, Alan Öğretim Yöntemleri, Rehberlik ve İki Seçmeli
Seçmeli Dersler	Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Program Geliştirme Eğitim Yönetimi ve Denetim, Eğitim Planlaması, Türk Eğitim Tarihi, Karşılaştırmalı Eğitim, Eğitim Teknolojisi, Eğitim Araçları, İstatistik, araştırma Teknikleri, Yetişkinler Eğitimi, Mesleki ve Teknik Eğitim, Eğitim Ekonomisi, Eğitim ve Kalkınma, Özel Eğitim, Görsel-İşitsel Araç ve Yöntemleri, Eğitim Örgütümüz.	

Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü 1982 yılı lisans programı yüksek Öğretmen Okulu Müzik Şubesi programına dayanan bir program olarak kabul edilmiş ve uygulanmıştır. Bu döneme kadar programları Talim Terbiye Kurulu tarafından tek program olarak hazırlanan bu kurumların üniversite bünyesine girmesiyle Yüksek Öğretim Kanunu ve ilgili yönetmelikler uyarınca lisans programında belirli oranda üniversite senatosunun kararıyla Pedagojik Formasyon ve genel kültür dersleri dışında, değişiklik yapma olanağına sahip olmuşlardır. Bir veya birden fazla Anabilim Dalına sahip müzik bölümleri lisans programlarının değişik üniversitelerde uygulandığı görülmüştür.

Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü Çalgı Eğitimi Anabilim Dalı, Ses Eğitimi Anabilim Dalı ve Müzik Kuramları Eğitimi Anabilim 'dan oluşan üç Anabilim dallı bir programı uygulamıştır. Bu program, Pedagojik Formasyon, Genel kültür ve Anabilim dalına göre bazı farklı derleri içeren müzik alan derslerinden oluşuyordu. Son olarak 1997 yılı kayıtlı öğrencilerinde uygulanan bu programda yer alan dersler şöyledir: (GÜ.GEF. Ankara, 1997.)

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ MÜZİK BÖLÜMÜ LİSANS PROGRAMI

DERS TÜRÜ	DERSLER
Alan Bilgisi Çalgı Eğitimi, Ses Eğitimi, Müzik Kuramları ABD	Üç Anabilim Dalı Ortak Dersler: Piyano, Koro, Müziksel İşitme okuma yazma, Müziğe Giriş, Bireysel Söyleme, Koropetisyon, Armoni - Kontrpuan – Eşlikleme, Müzik Biçimleri, Türk Halk Bilimi, Okul Çalgıları, Geleneksel Türk Halk Müziği, Çalgı Düzen Bakım Onarım Bilgisi, Müzik Toplulukları Yönetimi, Dünya Müzik Tarihi, Türk Müziğinde Çok Seslendirme, Çağdaş Türk Sanat Müziği ve Popüler Müzik, Geleneksel Türk Sanat Müziği, Uluslar Arası Sanat ve Popüler Müzik, Toplu Çalgı, Okul çalgıları seslendirme ve Uygulama, Birlikte Seslendirme, Türk Halk Dansları, Piyano Bakım Onarım Düzen ve Uygulama, Müzik Derleme Teknikleri, Sanat Tarihi, Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersleri Alan dersleri Kapsamında Bazıları seçmeli olmak üzere yer almıştır. Çalgı Eğitimi ABD: Alan Çalgısı, Orkestra, Çalgı Eğitimi İlkeleri Ses eğitimi ABD: Şan, Ses Eğitimi İlkeleri, Temel Toplu Ses Eğitimi, Ses Organı Yapısı Korunması
Genel Kültür	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili Yabancı Dil, Beden Eğitimi / Güzel Sanatlar,
Öğretmenlik Bilgisi	Eğitim Bilimine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Genel Öğretim Metotları, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Eğitim, Araştırma Teknikleri, Eğitim Yönetimi, Proje, Rehberlik, uygulama semineri ve öğretmenlik uygulaması

Müzik öğretmeni yetiştiren programların farklı üniversiteler bünyesinde ve ülkenin farklı bölgelerinde kurulması ve her bölüme özgü bir programın oluşması bir olumsuzluk olarak nitelendirilebilir. Nitekim, öğretmen yetiştiren kurumların yeniden yapılanması kapsamında yürütülen Milli Eğitimi Geliştirme Projesinin tamamlanmasıyla müzik eğitimi bölümlerindeki farklı anabilim dalı ve programlara son verilmiş ve tek bir program öngörülmüştür. Proje kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu ve Üniversite temsilcileri tarafından oluşturulan bu ortak program 1997 yılında bütün eğitim fakültelerine bağlı müzik öğretmenliği programlarında uygulanmaya başlanmıştır. Bu programla müzik öğretmenliği programının kredisi 150 ile sınırlandırılmış ve pedagojik formasyon derslerinin bazıları birleştirilmek suretiyle değişikliğe uğramıştır.

YÖK MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI 1997

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI 1997	Alan Bilgisi	Piyano, Bireysel Çalgı Eğitimi, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi, Okul Çalgıları, Bireysel Ses Eğitimi, Toplu Ses Eğitimi, Bilgisayar, Müzik Tarihi, Okul Bandosu, Elektronik Org Eğitimi, Koro, Orkestra/Oda Müziği, Türk Halk Müziği, Eşlik (Korepetisyon), Güncel/Popüler Müzik, Müzik Kültürü, Öğretim Tekn. ve Mater. Geliştirme, Türk Sanat Müziği, Oyun, Dans ve Müzik, Eğitim Müziği Besteleme, Koro ve Yönetimi, Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi,
	Genel Kültür	Yabancı Dil, Türkçe I: Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkilâp Tarihi,
	Öğretmenlik Bilgisi	Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Okul Deneyimi, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Öğretmenlik Uygulaması, Rehberlik

CUMHURİYET DÖNEMİ MÜZİK ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN DÖRT AYRI KURUMUN PROGRAMLARINDA BULUNAN ORTAK DERSLER

Müzik Öğretmenliği	Alan Bilgisi	Bireysel Çalgı Eğitimi, Piano, Armoni-Kontrpuan, Müzik Tarihi, Şan, Müziksel-İşitme-Okuma-Yazma, Koro, Müzik Teorisi, Piano Eşlik
	Genel Kültür	Türkçe, Yabancı Dil, Tarih, İnkılap Tarihi, Psikoloji,
	Öğretmenlik Bilgisi	Öğretmenlik Uygulaması, Eğitim ve Eğitim Tarihi,

Musiki Muallim Mektebi, Gazi Eğitim Enstitüsü, Gazi Yüksek Öğretmen Okulu ve Eğitim Fakültesi dönemlerinde uygulanan programlar incelendiğinde dört kurumun da programında yer alan ortak dersler göze çarpmaktadır. İlk müzik öğretmeni programı ile günümüz müzik öğretmenliği lisans programının genel çerçevesini oluşturan alan derleri arasında büyük bir farklılıktan bahsetmek de mümkün görünmemektedir. Alan derslerinin çatısını oluşturan bu derslere paralel olarak bir çok ders, bu programlarda yer almış ancak bu derslerin kalıcı olmadığı gözlenmiştir. Özellikle üç anabilim dalından oluşan programın alan dersleri sayısının oldukça arttığı görülmektedir. Öğretmenlik bilgisi derslerinin her yeni programda daha da önemsendiği görülmekle birlikte bu artış ve değişikliklerin öğretmen yetiştiren tüm kurumları ilgilendiren düzenlemeler sonucu Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulunun yetkili kurul, kurum ve birimleri tarafından uygun görülen dersler olarak görülmektedir. Müzik öğretmenliği programlarında yer alan öğretmenlik bilgisi derslerinin bütün programlar da müzik öğretmenliği programlarının insiyatifi, dışında şekillendirilip öngörüldüğü bu durumda söylenebilir.

Müzik öğretmenliği programlarının kurumdan kuruma farklılık göstermesi, yetiştirilen müzik öğretmeni tipinde farklılıkların oluşması, öğretmenlik bilgisi derlerinin tamamen diğer öğretmelik alanlarının insiyatifinde bulunması da müzik öğretmenlerinin öğretmenlik anlayışı ve yaklaşımlarında olumsuz yönde etki yapabilecek önemli sorunlar olarak görülebilir.

Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumların Lisansüstü Programları:

Öğretmen Yetiştiren Kurumların Üniversitelere bağlanmasıyla Yüksek Öğretim Kanunu kapsamında lisans üstü program açma yetkisi elde etmişlerdir. Lisans düzeyinde öğrenim gördükten sonra, yükseköğretim kurumlarında yüksek lisans, doktora ya da tıpta uzmanlık öğrenimi yapmak isteyenler, yükseköğretim kurumlarınca usulüne göre açılacak sınavla ve Üniversitelerarası Kurulca tespit edilecek esaslara göre ilgili programlara alınırlar. (YÖK:Ankara, 2002). Müzik Öğretmeni yetiştiren kurumlarda Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde Anabilim Dallarını oluşturarak Müzik Eğitim veya Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans ve Doktora Programlarını zaman içinde açmışlardır. Günümüze kadar olan süreçte Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek Lisans ve Doktora, Uludağ Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi de Yüksek Lisans programı açmışlardır. 1997 yılından başlayarak Yüksek Öğretim Kurulu kararı ve ilgili yönetmeliğiyle Lisans Üstü Eğitim sınavı (LES) uygulanmaya başlanmış ve bu sınav lisansüstü programlara başvuru şartı olarak getirilmiştir. 2547 sayılı Kanun'un 65. maddesi hükmü gereğince Üniversitelerarası Kurul tarafından hazırlanan bu yönetmelik Yükseköğretim kurumlarında yürütülen lisansüstü eğitimi düzenlemekte ve yüksek lisans, doktora ve sanat dallarında yapılan Sanatta Yeterlilik programlarını kapsamına almaktadır.

1995-2002 YILLARI ARASI MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARI LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ SAYISAL VERİLERİ

Ö. Yılı	Yeni Kayıt			Mevcut			Mezun		
	Y.Lisans	Doktora	Toplam	Y.Lisans	Doktora	Toplam	Y.Lisans	Doktora	Toplam
95-96	-	-	-	-	-	-	46	3	49
96-97	43	12	55	112	30	142	13	1	14
97-98	42	-	42	85	13	98	18	5	23
98-99	21	1	22	67	9	76	18	1	19
99-00	47	4	51	94	15	109	19	5	24
00-01	35	8	43	131	55*	186	25	9	34
01-02	45	17	62	147	64	211	-	-	-
Toplam Mezun							139	24	163

* OSYM 1995 öncesi verileri yayınlamamıştır.

1995 – 1996 Öğretim yılından 2000-2001 Öğretim yılı sonuna kadar olan yıllık dönemde Lisans üstü programlarından 139 Yüksek Lisans 24 Doktora olmak üzere toplam 129 mezun verilmiştir. 2001 – 2002 öğretim yılı itibarıyla kayıtlı öğrenci sayısı Yüksek Lisans 147 Doktora 64 olarak görülmektedir. (2000 yılı öğrenci affı nedeniyle 1999 – 2000 yılı sayısal verileri ile 2000 – 2001 öğretim yılı sayısal verileri arasında doğal olmayan bir artış görülmektedir.) OSYM 2002 Lisansüstü programların verilerine göre müzik öğretmenliği alanında görev yapan akademik personelin sayısal verileri de şöyle şekillenmiştir.

GÖREV YAPAN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN MEZUN OLDUKLARI ALANLARA GÖRE SAYISAL DAĞILIMI

PROGRAM ADI	Sayı (f)	Yüzde (%)
Müzik öğretmenliği	3900	78
Müzik	97	1
Konservatuarlar	1040	21
TOPLAM	5037	100

Bu durumda müzik öğretmenliği ve öğretmen öğretim programları mezunu müzik öğretmenleri şu anda görev yapan müzik öğretmenlerinin % 78 'ini müzik öğretim programlarından mezun olanlar % 1 'ini ve devlet konservatuarlarından mezun olanlar da % 21 'ini oluşturmaktadır.

MEB Eğitim Teknolojileri dairesi verilerine göre 1997 yılında sekiz yıllık zorunlu eğitim uygulamasına başlanmasından sonra milli eğitim bakanlığının günümüze kadar atadığı müzik öğretmeni sayılarının yıllara göre dağılımı şöyledir.

MEB 1997-2000 YILI MÜZİK ÖĞRETMENİ ATAMA SAYILARI

Atama Yılı	Sayı (f)
1997	389
1998	477
1999	640
2000	582
2001	567
2002	695
TOPLAM	3350

Görev yapan müzik öğretmenlerinin 389 'u 1997, 477 'si 1998, 640 'ı 1999 ve 582 'si 2000 yılında atanmıştır. 2001 yılında 567 ve 2002 yılında da 695 müzik öğretmeni atanarak son dört yılda atanan öğretmen sayısı 3350 'e Toplam Öğretmen sayısı ise 5037'ye ulaşmıştır.

1995-2002 YILLARI ARASI MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARI LİSANS ÖĞRENCİ SAYISAL VERİLERİ

Öğretim Yılı	Yeni Kayıt	Mevcut	Mezun
1995-1996*	-	-	255
1996-1997	503	1999	275
1997-1998	541	2206	346
1998-1999	760	2572	407
1999-2000	700	2824	420
2000-2001	671	3032	514
2001-2002	691	3211	-
1995 - 2000	Toplam Mezun		2217

1995 - 1996 Öğretim yılından 2000-2001 Öğretim yılı sonuna kadar olan 6 yıllık dönemde Müzik Öğretmenliği Programları 2217 mezun verilmiştir ve 2001 – 2002 öğretim yılı itibariyle kayıtlı öğrenci sayısı 3211 olarak görülmektedir. Müzik öğretmenliği programlarının 2002-2003 eğitim-öğretim yılı toplam kontenjanı OSYM 2002 verilerine göre 645 olarak belirlenmiştir.

1982 yılındaki öğretmen yetiştiren kurumların eğitim fakültelerine bağlandıktan sonra zaman içinde müzik öğretmenliği programları lisansüstü programlar açmaya ve Lisansüstü programlarla alana uzman ve müzik eğitimi programlarının ihtiyacı olan akademik kadroları yetiştirmeye başlamıştır. OSYM 2002 verilerine göre Müzik öğretmenliği lisansüstü programları yıllara göre sayısal verileri aşağıda verilmektedir.

1996-2002 YILLARI ARASI MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARI ÖĞRETİM ELEMANI SAYISAL VERİLERİ

Ö.Yılı	Arş.G ör.	Uzman	Okutman	Öğr.G ör.	Yrd..D oç	Doçent	Profesör	Toplam
96-97	24	3	6	59	32	16	9	149
97-98	33	3	6	53	25	24	11	155
98-99	33	4	7	69	27	24	11	175
99-00	31	3	7	78	26	19	12	176
00-01	24	3	6	84	22	19	13	171
01-02	37	4	9	95	30	17	16	208

2001-2002 Öğretim yılı itibariyle Müzik öğretmenliği programlarında 37 Araştırma görevlisi, 4 Uzman, 9 Okutman, 95 Öğretim Görevlisi, 30 Yrd. Doçent 17 Doçent ve 16 Profesör olmak üzere toplam 208 öğretim elamanı görev almış durumdadır.

Sonuç

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumların mevcut yapılanma içinde müzik öğretmeni ihtiyacını karşılayamadığı, ülkenin müzik öğretmeni ihtiyacını karşılayabilecek sayısal yeterliliğe ulaşamadığı, mevcut yapı içinde de ulaşmasının güç olduğu söylenebilir. Müzik öğretmeni sayısının eksikliği eğitim öğretim faaliyetlerini etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu var sayılarak, mevcut eğitim sistemini ve müzik öğretmeni yetiştiren programları olumsuz etkilediği de düşünülebilir. Müzik öğretmeni ihtiyacını giderme nedeniyle, müzik öğretmeni yetiştiren programların ve öğrenci sayısının hızla artmasına karşın programlarda görev alacak öğretim elemanı sayısının yeterli olmaması, müzik öğretmeni yetiştirme sistemini ve yetiştirilen müzik öğretmeni kalitesini olumsuz etkilediğine işaret eden veriler dikkate alındığında durumun ciddiyeti ortaya çıkmaktadır. Bu aşamada, müzik öğretmeni yetiştiren programların mevcut öğretmen yetiştirme sisteminden, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların yapılanmasından, eğitim-öğretim programlarından ve programa kabul edilen öğrencilerden kaynaklanan sorunlarının bulunduğu izlenimiyle müzik öğretmeni yetiştirme sisteminin bu noktalardan ele alınarak incelenmesi son derece önemlidir.

Genel durum ışığında müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar günümüzde ülkemizin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak görünmektedir. Eğitim fakültesi içinde Öğrenci Kaynağı-Seçimi, Eğitim programı, Ders Yüğü-Yöntem, Ölçme Değerlendirme Durumları, Öğrenci ve Öğretim Elemanı Aktiviteleri, Fiziki Mekan vb...özellikleriyle en özel bölümü olan müzik eğitimi anabilim dalının bu özellikleri eğitim fakültesi eğitim öğretim yönetmeliklerine yansıtılmalı ve müzik eğitimi anabilim dalı yeniden tanımlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- GÖKYAY, Orhan Şaik. **Ankara Devlet Konservatuvarı Tarihçesi** Ankara: 1941.
- HİNDEMİTH, Paul. **Türk Küğ Yaşamının Kalkınması İçin Öneriler**, Çev. Gültekin ORANSAY, Küğ Yayını, İzmir, 1983.
- KARASAR, Niyazi. (1995). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Ankara 6. Basım
- MAARİF VEKİLLİĞİ. (1941) **Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü Müfredat Programı**. Ankara. Maarif Matbaası.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1952). **Öğretmen Yetiştiren Her Derecedeki Okul Ve Enstitülere Öğrenci Kayıt Ve Kabul İşleri Hakkında Genelge Ve Geçici Yönetmelik**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1955). **Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1970). **Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1970). **Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü Müfredat Programı**. Ankara. Milli Eğitim Basım Evi.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1974). **Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1975). Milli eğitim bakanlığına bağlı **Öğretmen Yetiştiren yüksek dereceli Okullar ile İstanbul Tatbiki Güzel sanatlar yüksek okulu öğrencilerinin Kayıt Ve Kabul İşleriyle ilgili Yönetmelik**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1995). **Öğretmen Değerlendirme**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi. S 1, 31.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1982). **Milli Eğitim ile ilgili Yönetmeliler**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1998). **Cumhuriyetin 75. Yılında Gelişmeler ve Hedefler**. Ankara: Milli Eğitim Basım Evi. S, 28-38
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (2001). **MEB 2001 Sayısal Verileri** Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Daire Başkanlığı
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (2001). **MEB 2001 Sayısal Verileri** Milli Eğitim APK Daire Başkanlığı
- MÜZİK ANSİKLOPEDİSİ. (1985) 2. Cilt, Ankara. S. 527-535.
- MÜZİK ANSİKLOPEDİSİ. (1985) 3. Cilt, Ankara. S. 861.
- ÖZTÜRK, Cemil. (1996). **Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Yetiştirme Politikası** Türk Tarih Kurumu Basımevi. S. 61-120, 193-231.
- ÖSYM. (1997). **1996-1997 Yılı Yükseköğretim İstatistikleri**. ÖSYM Yayınları 1997 / 4 s. 88, 164, 291.
- ÖSYM. (1998). **1997-1998 Yılı Yükseköğretim İstatistikleri**. ÖSYM Yayınları 1998 / 1 s. 92, 170, 302.
- ÖSYM. (1999). **1998-1999 Yılı Yükseköğretim İstatistikleri**. ÖSYM Yayınları 1999 / 1 s. 88, 168, 300.
- ÖSYM. (2000). **1999-2000 Yılı Yükseköğretim İstatistikleri**. ÖSYM Yayınları 2000 / 5 s. 92, 176, 315.
- ÖSYM. (2001). **2000-2001 Yılı Yükseköğretim İstatistikleri**. ÖSYM Yayınları 2001 / 3 s. 94, 178, 320.
- OSYM. (2001). **(1999) Yüksek Öğretim Programları ve kontenjanları Kılavuzu**. Ankara: OSYM Yayınları
- OSYM. (2001). **(2000) Yüksek Öğretim Programları ve kontenjanları Kılavuzu**. Ankara: OSYM Yayınları

- OSYM. (2001). **(2001) Yüksek Öğretim Programları ve kontenjanları Kılavuzu.** Ankara: OSYM Yayınları
- OSYM. (2001). **(2002) Yüksek Öğretim Programları ve kontenjanları Kılavuzu.** Ankara: OSYM Yayınları.
- OSYM. (2001). **2001 OSS Kılavuzu.** Ankara: OSYM Yayınları
- OSYM. (2001). **2002 OSS Kılavuzu.** Ankara: OSYM Yayınları.
- RESMİ GAZETE. (1934) **Milli Musiki ve Temsil Akademisinin Teşkilat Kanunu.** Ankara: sayı 2743
- RESMİ GAZETE. (1983) **Öğretmen Yetiştiren Yüksekokul Mezunlarının Lisans Öğrenimi Yapmaları Hakkında Yönetmelik** Ankara: sayı 18223
- SAY, Ahmet. (1996). **Müzik Öğretimi.** Ankara: **Müzik Ansiklopedisi Yayınları.** S. 87-167.
- SUN, Muammer, (1996). *Eğitsel Müzik Öğretimi,* Ankara: **Müzik Öğretimi: Müzik Ansiklopedisi Yayınları** S. 87-105.
- SÜER, Rıdvan. (1980). **Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Öğretim.** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi (Yayınlanmış Doktora Tezi) S. 32-37.
- ŞENTÜRK, Nezihe. (2000). *Türkiye’de Musiki Muallimden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Süreci,* Ankara: **G.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 20, Sayı 3.** S.133 – 45.
- UÇAN, Ali. (1982). **Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci yıl Programının değerlendirilmesi.** Ankara: H.Ü. Eğitim Fakültesi (Yayımlanmış Doktora Tezi) s. 2, 3, 141,198
- UÇAN, Ali. (1988). *Türkiye’de Müzik Eğitimsi Yetiştiren Yüksek Öğretim Kurumlarındaki Eğitim Sisteminin çözümlenmesi, Birinci Müzik Kongresi Bildiriler,* Yayına Hazırlayan Kültür Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü: Ankara, S. 470-480
- UÇAN, Ali. (1994). *G.Ü GEF Müzik Eğitimi Bölümünün Açılımları ve 2000’li yıllara doğru atılım projeleri,* Ankara: **Filarmoni Sanat Dergisi Sayı 128.** S. 28-31
- UÇAN, Ali. (1996). *Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış,* Ankara: **Müzik Öğretimi. Müzik Ansiklopedisi Yayınları** S. 115-133
- UÇAN, Ali. (2001). *Türkiye’de Öğretmenlik Mesleğine Genel Bakış,* Ankara: **Öğretmen Yetiştirme ve Eğitiminde Kalite Paneli: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü,** S. 53-102
- ÜSTÜNDAL, Muzaffer- GÜLBAHAR, Kural. (1997) **Bilimsel Araştırma Nasıl Yapılır Nasıl Yazılır.** İstanbul: S, 73-133.
- YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU. (1998). Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara.